

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.

„ 3 місяці 1 „ 50 ф.

(Ціна 1 прик. в таб. 5 ф.)

Часопис полонених Українців у Вецлярі.

ВИХОДИТЬ ЩО ТИЖНЯ В СУБОТУ.

Видає „Видавниче Товариство імени В. Грінченка“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Ч. 18. (157).

Субота, 23. березня 1918.

Рік IV.

До товаришів на робітничих командах.

Генеральна Старшина, не маючи змоги відповідати окремо на кожний одержаний лист від товаришів на робітничих командах, які зголошують ся стати в ряди Української армії, подає отсим до відома, що нею ведеть ся спис всіх тих товаришів, які прислали зголошення, і що ті товариші пойдуть у першу чергу.

Тому, що поки що невідомо, коли відвезуть третій транспорт, товариші лишаться на своїх місцях. Коли прийде повідомлення, що третій транспорт має відхити, то всі ці товариші будуть стягнені до табору.

Перестерегаємо товаришів не кидати самовільно роботи і не йти до табору, бо тим самі собі пошкодите.

Генеральна Старшина.

Очищення вогнем.

В пожежі революції через українське суспільство переходить очищення ідей і думок вогнем. З давнього братнього поєднання всіх поневолених народів проти царату виходить національне життя українського народу. Всі народи Росії, окрім великоруського, який був паном - вседержителем цілої держави — встають за своє самоозначення і жадають для себе окремої території до самоуправи.

Великоруський народ стоїть далі на своїх становищах пана-вседержителя всіх земель і донині не може зрети ся збирання всіх російських земель, не може виректи ся ідеї, яку втовкмачило йому автократичне і імперіалістичне правління царів-грабительів. Тепер за ту думку, що Великороси мають панувати над всіма народами — стоїть не тільки правительсто і бюрократія, а стоять всі російські партії від кадетів до большевків, увесь російський народ.

Ця думка прибирає різні види, і хоч змінюють ся партії і правительства, то всім пробіскає одна думка: всі народи мають служити Великоросії і мають працювати на те, щоби Великороси могли уживати всіх благ цього світа, а щоби всі народи були наймитами їх, бо все добро і праця їхня — се майно Великоросів. Такої думки було кадетське революційне правительсто Львова-Мілюкова, такої думки панування над всіма народами було правительсто Керенського, такої

думки подавлення всіх пробуджених народів московським чоботом є правительсто Леніна — Троцького. І воно проголосило про око цілому світові, що большевики стоять „за право самоозначення народів аж до повного відділення“ — на те тільки, щоби спізнати, котрий нарід хоче того відділення, аби його всею силою задавити. Воно спізнало що відділити ся хочуть передовсім Фінляндія і Україна! — видало обом народам боротьбу на життя і смерть!

В тій боротьбі пішло на Україну вогнем і мечем, пожежою і руїною. убивствами і диким знаненням всього життя — викололо гріб між обома народами: між українським і великоруським. Зруйнуванням старинного Києва, убивством міністрів і князів української держави та членів Центральної Ради — показали ся Москалі лютьними ворогами від Татарів, які все таки полишали самоуправу на Україні. І тепер вороття немає: між народами московським і українським повстала боротьба, якої ніхто не відверне. В огні цієї пожежі згоріла ідея федерації, ідея братання України з Московщиною, як рівний з рівним. Україна спізнала, що спілка з Москвою, це спілка голуба з шулікою і вона не може вийти ніколи на користь Україні, тільки на згубу.

Тепер московське правительсто большевків вертаєт ся назад до централізму, воно викинуло з своєї програми „ідею самоозначення“ і вивісило зараз „ідею федералізму“, якої від України не хотіло прийняти. Та український федералізм оснований ся на поєднанню рівного з рівним, російський стоїть на гаслі: щоби „всі ручаї злилися в руським морі“.

І от що пише про цю зміну пр. Грушевський з Житомира у „Народній Волі“ в статті „Очищення вогнем“.

„В погоні за утікачем з московської неволі — „хохлою“, в запалі боротьби з ним большевцькі проводирі без церемонії викинули старі гасла „права самоозначення народів аж до повного відділення“ і перешли ся в „федералісти“, які своїм завданням поставили „об'єднання демократії“, великоросійської й української, і очевидно — вської вищої з бувшої російської імперії.

„Не знаю, як витримає і переживе федералістична ідея сей тяжкий удар, який завдають їй Леніни й Троцькі, називаючи себе федералістами. Дуже трудно буде комусь, хоч-би якийсь час, називати себе федералістом, коли федералістами Леніни і Троцькі вважають себе, і під сим „федералізмом“ лежить в дійсності самий поганій, терористичний, бандитський централізм.

„Старий московський централізм виступає тут ще раз перед нами — під маскою большевизму. Швидко тому він виступав під фірмою правлящих російських соціалістів - революціонерів, Керен-

ського і К^о, котрі „про okazji“ мали теж в програмі федералізм, а в дійсності всю енергію своєї внутрішньої політики всадили в боротьбу з дійсним федералізмом бувших недержавних народів російської імперії. Вони впади, а на місце їх виступили ще більш рішучі „федералісти“ большевцькі, які для врятування російської влади не спіняють ся перед руйнуванням і рганом.

„Іх рішучість в сїм напрямі без сумніву оцінили відповідно і московські торгово-промислові круги, які вже два місяці тому назад заявили з повною одвертістю, що признають всяку власть, яка задержит в своїх руках непокірні провінції Росії (Україну, розумієт ся в першій черзі), і шаговні союзники, заклопотані тим, щоби було з кого взяти все вложено в російську державу їх буржуазією.

„Роля їх в поході большевків на Україну буде правдоподібно незадовго освітлена вповні. Але вже тепер стає ясно, як близько стояли вони до всього, що гальмувало мир, що підтримувало анархію, що могло спинити транспорт і будучий товарообмін — вивіз збіжжя до центральної держави, а з другого боку — підняло самоозначення народів і охороняло ідею „єдиної неділимної“. Українське правительсто ні під якими погрозами, ні якими улекшуваннями чи обіцянками не давало вирвати у себе обіцянки, котрої не могло прийняти на себе дійсно — ухилитись від миру і звязаного з ним товарообміну з центральними державами, і всі ті наймлені сили, котрими союзники розпоряджували на нашій території, були звернені за се на саботаж нашої оборони проти большевків. А коли вони опанували Київ, їх панування, як оповіщають большевцькі газети, було зараз признане союзниками.

„Так вирисовуєт ся вже тепер в головних контурах обстановка сей катастрофи, котру мусіла перейти наша Україна на порозі свого нового життя — того великого очищення, в котрім, видно, мусіли згоріти різні старі упередження, через які традиції й погляди, щоби не завжати в новім поході. Добре, чи зле се, не можна тепер того оцінити, але з реальними сими фактами прийде т ся порахуватись.

„Досі, хоч з ріжними тривогами й небезпеками, наша українська справа плила в попутнім вітрі загальної революції. Тільки тепер всі сили — і революційні й контр-революційні, всі заинтересовані в цілості російської фірми і просто ворожі українству елементи змобілізувались і повстали, щоби дати генеральному битву нашому національному життю. Українство кінець кінцем її виграв, се ми знаємо. Але втрапи її будуть великі, се ми бачимо. І розстрільюють ся в ній не тільки люде, але й ідеї. Руйнують ся не тільки міста, але й традиції. Богато згоріло вже в сїм великим огні, і ще згорять. Люде вийдуть з нього нові й нові очима глянуть на світ.

„Горять між иншим історичні, культурні, економічні і всякі інші звязки народу українського з народом великоруським. Історія сих двох братніх народів вступає, видима річ, в ту стадію, в яку вже раніше вступила історія двох інших славянських братів — українського і польського.

„Раніше український нарід мав діло з бюрократією й правительством, від котрого в якийсь мірі ще могло відмахуватись велико-руське громадянство. Тепер ми очевидним способом маємо боротьбу самих народів — великоруського і українського.

Так у вогні очищення Україна спізнає, що проти неї стоять валом два історичні вороги, Москва і Польща, і це не тільки їхні правительства, а обидва народи, зложені з мільонів рабників, що ссали соки з української землі й народу. Тому українському народові немає иншої дороги, як лучити ся для самооборони з народами, які ворогують з Москвою і Польщею, щоби не дати себе взяти під ноги. Так і Українці зробили — стали на мирі з Німцями, щоби оперти ся польсько-московській навалі на українські землі; иншої дороги до самооборони не було — за всяку ціну добути, або дома не бути! Тепер, або ніколи! Отце гасло нинішньої України. II.

Вже скоро я, мій любий краю,
До тебе в гості завітаю,
На рідні села подивлюсь.
Давно вже я душею рвуєсь
Туди, де серцю все так миле,
Де Дніпр широкий свої хвилі
До моря синього несе:
Свої там люде, своє все.
Там нині воля оживає,
З слезами радості вітає
З неволі визволений люд
Новее щастє й добробут;
По всій обновленій країні
Прапори мають жовто-сині;
Нема царів, нема рабів,
Лунає всюди волі спів!
О, мій коханий, любий краю!
Мабуть тебе я не пізнаю
І, мов на чудо, подивлюсь,
Коли з чужини повернусь.
Хиба ж не чудо? Там, де вчора
Стогнав народ в обіймах горя,
Де воля сном лише була,—
Свободи пісня загула!..
О, як я радісно полину
В цю нову, дивну країну!
О, як я жду того часу!..
Тобі, мій краю, принесу
Я в дар любов свою безмірну,
Прихильність непохитно-вірну;
Душі всі чисті почуття
Відам тобі без вороття.

Zet.

Панування большевиків у Києві.

На основі оповідань очевидців, які прибули з Києва до Львова, подає у віденській часописі „Райхспост“ київський професор В. Калинович такий образ большевицького панування на Україні:

Аж до третього тижня січня панував у Києві порядок, хоч бунували великі перепади по Україні. В Харкові утворилося большевицьке правління, большевицькі війська тягнули з Великоросії на Україну, накладаючи контрибуцію, та мурдуючи невинних, та в Києві ще змогла удержати ся Українська Центральна Рада, оперта на українське військо. Але положення її було трудне.

Большевики мали в руках воєнні прилади для армії, а їх війська збільшували ся що днини надходячими з фронту мародерами, коли українські, задержані ще на півночі й на кавказьких фронтах—не могли поспіти на поміч. Дня 23. січня вдерли ся большевики з військовою силою до Києва і найшли своєю демагогічною агітацією прихильників. Майстерні під проводом жидівських провідників сполучили ся для генерального страйку, улаженого большевиками. негайно застановлено в місті світло, рух і доставку води. На вулицях почали ся страшні бої з одної вулиці на другу, з одного кварталу на другий і вони тривали сім днів.

Почала ся анархія. У кварталах, в яких запанували большевики, не було ні одного нерозваленого дому. День і ніч чути було грукіт скорострільів з усіх сторін. Людність уткнула у погребі та льоху, де вона позамікала ся та виходила тільки перед ранком за водою й поживою. Одним з перших вчинків большевиків було відчинення Лукіанівського острогу, який розбала узброєна юрба. З нього вилито ся 2000 злочинців, одягнених в арештанські одніа; на вулиці воля орабовували прохожих з одіжи і повалили, негайно узброєні большевиками, плюндруючи і мурдуючи, з вулицю на вулицю.

Дня 5. лютого прибула большевикам на поміч із Москви артилерія. Гармати віхали у місто і почали бомбардування участка, в яким стояли українські війська, що не мали ніяких гармат. Не оставило ся Раді нічого, тільки дати приказ опорожнити місто. Українські війська вийшли, з правительством в середині, в повнім порядку і помашерували на захід. В Житомирі зайняли тимчасове місце осідку.

Від тоді могла вже панувати деспотія большевиків без перешкоди. Це було пекло! Город віддано на плюндрування безкарній орді. Під покрішкою домашньої релігії за засобами поживи сунули банди з дому до дому, грабували і вбивали. Не можна приблизно сказати, кілька тисяч київських горожан утратило життя. Матрополит Київя Володимир, популярний чоловік, який жертвував своє ціле добро і маєток на добродійні цілі, зістав ся замордований в своїй помешканню в печерській лаврі. Його труп мав рани від стрільб і два удари штилетом. Чому цього старця убито, Бог знає. Убітніки шукали в його либонь скарбів, а що не нашли, то убивали його з гніву.

Міністер хліборобства Зарудний, який не всіяв утєкти, зістав ся замордований, кількох членів Ради постигла така сама доля. Помешкання українських міністрів знищено по вандалськи, дім президента Республіки Грушевського зрівнано з землею.

Архимандрита Олесея, як стояв у ризах при вітарі у Михайлівським монастирі підчас служби Божої, так напала банда і так у ризах потягнула до вязниці. Від того часу по нїм немає слїду. Цілими купами лежали помордовані по улицях України, і тому що їх не поховано, поширило ся страшне повітре зарази по міст. Вкінці викинено трупів України до Дніпра тому, що не хотїли бандити собі завдати турбот, щоб їх поховати.

Як який кровожадний змії, заволоділо страшне панування над містом. Так звані самосуди відбували ся на улицях. Кождий большевик мав право видавати „засуди“ і негайно їх виконувати. Кількох офіцерів і одного старенького генерала замордовано звірським способом. Одного українського офіцера, про якого знали, що він є ворогом большевиків—ограбовано з одніа і заштелетовано, розтявши його на кусні. Коли депутація горожан заявила ся у большевицького команданта Муравйова і просила його положити кінець цїй страшній різні, він відповів, що неможливо застановити це „правосудде“.

З Харкова наспіло большевицьке правительство і воно завершило панування жидівства в Києві. Один одинокий Українець належав до його. Городський комісар був Жид Мойсей Чудновський, воєнний комісар, Жид Ізраель Шапіра, фінансовий комісар—24 літній Жид Брайсберг, міністром внутрішніх справ була Жидівка Евгєнія Вош. Жид Зільберфарб, якого установила Рада представником жидівського населення в Києві, перейшов негайно після зайняття Києва до большевиків. Доки була боротьба за панування над Києвом—не знати було, під чїм проводом стояли банди; та як большевики захопили владу, виповали ві всіх углїв Жиди і почало ся жидівське панування на московських штиках.

Міністер фінансів Крайсберг видав негайно розпорядок, що гроші, видані Українською Центральною Радою, не мають вартости. негайно кинули ся Жиди закупувати їх і закупили по казкових цінах ці неважні гроші у великій кількості. Кілька днів опісля оголосив Крайсберг новим розпорядком, що українські гроші повертають ся, як важні, до курсу. В цей спосіб здобули покупки українського гроша мільони капітали.

Директором державного банку установлено 19-літнього жидівського юриста першого року науки. Найважнішим його ділом було, що він опорожнив банк, себто розікрав. негайно почали ся господарські „реформи“ нового режиму. Установлено мінімальні ціни для працюючих заводів. Для служниць установлено мінімальну заплату 276 карбованців місячно, для сторожів 300 карбованців, для прачки 325 карбованців. Наслідок був такий, що ніхто не міг держати служниць і зросла сила безробітних серед безчинної юрби на улицях. Ціни на засоби поживи обнижено державним розпорядком до ціи, які були перед війною. Наслідок був такий, що ніхто не міг продавати, і за кілька днів місто стояло під грозою голоду. Пять днів не було зовсім ніякого дозову. Молока, на яке наложено ціну з 50 коп. на літру на 10 коп.—ніхто не привозив, бо не сила було оплатити дозову. Через кілька днів політика виживлення довела до банкруцтва. Нужда доводила до розпуки. Рабунки, голод і морди стали знов панувати по улицях.

Та підняла ся незвичайна протіакція. Анархїсти, що утворили клуб у Києві, почали підіймати ся проти анархії большевиків. Видали ряд летючих листків з безпощадним обжалуванням проти правительства, що воно обмануло населення.

Почали ся нові битви, та „анархїста“ не могли взяти верх, бо большевики мали гармати й скорострїли. В тих днях пробудило ся у всіх горожан, навіть серед найзавзятїших монархїстів та колишніх панславїстів одно бажання:

Боже, приведи Німців до Києва! А як загремїли німецькі й українські стрїли, то був день радості і визволення, якого не можна описати!

„Райхспост“, з 6. березня 1918.

До всіх полонених Українців, що походять з Гадяцького, Лохвицького, Лубенського, Миргородського й Ромєнського повітів Полтавщини.

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!

Дорога наша Україна, визволившись з під царсько-московського ярма, стала вже окремою самостійною державою, Українською Народною Республікою.

Щоб найскорше завести в новій народній державі спокій і лад, щоб як найшвидше направити всі біди й нещастя, які принесла українському народові накинена йому московським царем війна, Українська Народна Республіка вже прийшла до повної згоди з осередніми державами і в ніч з 8 на 9 лютого підписала мирний договір.

Таким чином війна поміж Україною і осередніми державами вже припинена. Давно жаданий мир для нас, Українців, уже настав. Час нашого повороту до дому вже наближаєт ся. Жваво ж готуймо ся до відїзду з неволі, з далекої чужої сторони на волю в рідний край—у вільну незалежну державу українську, державу, збудовану самим народом України, державу, в якій має панувати сам нарід через своїх представників, вибраних на основі всенароднього, прямого, рівного й тайного голосування.

Та готуючись до відїзду, не забувайте, дорогі земляки, що будуча воля і щастє Українського народу залежатиме лиш від нього самого. Від того, як Український нарід, а значить і ми полонені Українці поставимо ся до своєї молодї держави, від того, як зуміємо ми боронити її незалежність і цілість,—залежить наша будучина і щастє наших дїтей і дальших нащадків.

А найкращих успіхів у закріпленні всього того, що вже здобула собі Українська Народна Республіка, і що вона здобуде собі по нашим повороті, можна досягнути лиш міцною й розумною організацією всього Українського Народу. В організації лиш сила народу.

То ж організуймо ся, дорогі земляки, ще тут у полоні в такі земляцькі товариства, які могли б найбільше відповідати інтересам цілого Українського народу, в такі товариства, які зразу ж по повороті до дому могли би стати до великої творчої роботи в нашій будучій громадянській і державній життю, до тої роботи, яка жде нас ще з перших днів революції 1917 року. Не гаймо часу і одностайно ставаймо в міцні громади, щоб виправдати все те довіря й надїї, які покладають на нас, полонених, наші брати й сестри, діти й жінки, батьки й матері, ціла Україна.

Найбільш відповідною формою для обєднання полонених Українців для громадської роботи на Україні є організація Українців по земляцтвам, у які входили б земляки тих повітів, які творять окремі землі—области (дивись проекти нового адміністративного подїлу України „Вістник літератури, політики й життя“ ч. 5—6 за цей рік).

В таборі полонених Українців у Фрайштадті (Горішня Австрія) вже заснована така земляцька організація під назвою „Посульське Т-во Народної Праці“. Членом Посульського Т-ва може бути кождий полонений, що находит ся в однім зі згаданих пяти повітів.

Всі члени Посульського Т-ва Народної Праці, перебувши на селю чи то як не буде таких організацій—разом із іншими товариствами, складаючи потрібні організації. Про вислїди своєї праці кождий член товариства має повідомляти Управу Товариства по адресу: Лубні, Іванові Морозові, для Посульського Товариства Народної Праці, а Управа Товариства час від часу має скликати членів на зїзди, засідання і конференції для полагодження всіх організаційних справ, організацій, видавництва, книгарень, бібліотек, театров і т. ин.

Остаточні завдання Товариства має вирішити перший зїзд членів, який буде скликаний Управою Товариства в Лубнах, де Управа матиме місце свого постійного осідку. Вступайте ж, дорогі земляки, до Посульського Товариства Народної Праці, гуртуючись всюди в таборах Німеччини й Австро-Угорщини й на робітничих командах у окремі видїли (філії) товариства, подаючи адресу всіх членів до Управи Товариства, яка в полоні має свій осідок у Фрайштадті, а на Україні в Лубнах.

Списки посилайте на таку адресу: Freistadt, Ober-Oesterreich Kriegsgefangenen lager I. Haupttrat—für Iwan Moros.

Голова Посульського Т-ва Народної Праці Іван Мороз.

Писар Гаврило Варанка.

З Української Республіки.

Перша українська бригада з полонених Українців в Австрії творить ся в Володимирі на Волині. Сюди відїїшли вже дві партії українських офіцерів з Йозефштадту. Командантом бригади є полк Іван Перлік, якому до помочи доданий австрійський капітан ген. штабу Кватернік, знаний УСС. з найкращого боку. Для підготовлення матеріалу для домашньо-боевих формацій будуть українські полонені зосередковувати ся у Фрайштадті і Райхенберзі, а звідси посылати ся партіями на Україну.

Втека совєту з Харкова.

Большевицький Совет на Україні, який удав ся безпосередно по зайняттю Києва українськими й німецькими військами до Харкова, утік — після доношення „Ізвєстїй“ чим скоріше, тому що не бачив можности утримати ся. Українські власти Центральної Ради обїїмили управу; спокій в Харкові відновлено. Совет дав наказ перед своєю втекою загальним покликком, яким звиває нащити залїзницї та запаси харчів, щоби вони не впали в руки „ворогам революції“. Населення відносить ся до цього наказу негативно (неприхильно), тому вплив большевиків на лївобережній Україні став упадати. Навіть в областях, де ще має владу місцевий совет, населення заховає пасивний опір і жде визволення од віск українських і осередніх держав.

(„Fossiche Zeit. ч. 136).

Українізація поcht в Українській Республіці.

Урядовий „Вістник Української Республіки“ з дня 1. марта прийняв такий наказ міністра поcht і телеграфів: Наказую всі написи в поchtових і телеграфічних і телефонічних установах Української Народної Республіки змінити на українські: „пochtово-телеграфічна контрола“, „прийманне рекомендованих листів“, „видавання грошових переводів“, „продаж поchtових марок“, „вхід“, „вихід“, прохання ставати в чергу і т. в. Усі оголошення, писані російською мовою, мусять бути знищені, а ті, які потрібні й надалі, мусять бути написані державною українською мовою. Виконати це наказую в три дні по одержанню цього наказу за відповідальністю начальників установ і про виконання повідомити мене.

„Діло“.

Господарське положення на Україні.

Відносини на Україні можна осудити не без закладу. Всюди стрічають прихожі українські й німецькі війська сумні сліди цілковитого зруйнування торговлі. Кредитний і банківий стан зовсім розстроений. Сільське господарство знаходиться в упадку наслідком внесення права власності і кількоразової передачі землі до дальшого розділу місцевим виділам. Селяне не хочуть признавати виділів; через це панує по селах цілковите опущення. Доства збіжка недостаточна, засоби поживи держать селяне в укряттю. Наслідком цього грозить більшим містам на Україні брак харчів. Українське правительство мусить енергійно взяти ся за діло та переловсім подбати про те, щоби зроблено засіви на весну в найближчих тижнях. Наслідком цілковитого знищення порядку в доставі податків фінансове положення дуже неважливне. Цей образ доволі сумний і вказує, які труднощі ще треба буде поклати, щоби довести усе до ладу. Є надія, що положення покращає, як на лівобережну Україну перейде українська власть в союзі з помічними відділами Німеччини.

(„Gener. Anz.“ ч. 74).

Григоріанський календар у цивільнім життю.—Середньо-європейський час.

У виданім у Житомирі дня 1. марта числі 14 „Вістника Ради Народніх Міністрів Української Народної Республіки“ читаємо такий „закон про заведенне на Україні числення часу по новому стилю і перевід годинників на середньо-європейський час“:

Українська Центральна Рада 12. лютого 1918 року ухвалила:

- 1) Завести в Українській Народній Республіці нове (Григоріанське) числення часу з 16. (шінадцятого) числа місяця лютого 1918 року. 16 число лютого рахувати першим числом місяця марта.
- 2) Одночасно з цим в Українській Народній Республіці вводитись середньо-європейський час: 12 година дня петроградського меридіану з 1. марта нового стилю рахувати за 10 годин 52 хвилини ранку і згідно з сим у всій Українській Республіці перевести стрілки годинників.
- 3) Всякого роду зобовязання, котрі застав сей закон, продовжують ся з 1 марта на тринадцять день.
- 4) Всі питання, звязані з переведенням в життє цього закону, мають вирішувати ся кожним міністерством по приналежності.

З оригіналом протоколу згідно.

Заст. Голови Української Центральної Ради Арк. Степаненко.

Секретар Української Центральної Ради Мик. Чечель.

Ствердив В. О. Генерального писаря Ю. Гавський. „Діло“.

Німецька військова місія на Україні.

„Пті Парізієн“ доносить з Ясс дня 15. березня: Німецька військова місія, зложена майже з 1000 офіцерів, наспіла до Києва, щоби zorganizувати національну армію України, кадри якої будуть утворені зі 100.000 полонених. Далі наспіла ціла армія залізничників, контрольорів, поліцаїв на Україну.

(„Frankf. Zeit.“ ч. 75).

Опорожнення України.

„Daily Mail“ доносить з Петрограду: Конгрес Советів в Москві порішив опорожнити Україну з російських військ і наслідком цього видано наказ відтягнення російських відділів з частин України, обсаджених російськими військами. („Gen. Anz.“, ч. 63).

Дрібні вісти про Україну.

З Відня доносять: Українська господарська делегація вернула ся до Києва. Зі Штокгольму доносять: У Штокгольмі очікують української делегації, яка звернеть ся з проханням признавання незалежної України з боку Швеції.

(„Frank. Zeit.“ ч. 75).

Наказ антанту опустити Україну.

З Цюриху доносять 17. березня: Після донесення „Matin“ одержали представники антанту на Україні в Києві наказ опустити Київ і перелізати до Москви.

(„Frankf. Nachr.“, ч. 77a).

З донесення „Діла“ відомо, що ці представники признали законним большевицьке правительство Герцберга з міністрами жидами на Україні—то тепер можем їм сказати: щаслива дорога! Не загірють вони й у Москві довго місяця. Ред.

Одеса перед обсадженням Німцями.

Рейтер доносить з Одеси через Ясси: Дня 13. березня о 3 год. з полудня увійшли до Одеси Німці після короткої битви. Большевики всіли на кораблі і відіслали до Севастополя. Перед відїздом дав провідник большевиків Муравйов наказ офіцерам вимордувати „капіталістів“ і горожан. Він домагав ся від людности 20. мільонів рублів. Те саме оповідають летуня, які відлетіли з Одеси на аероплянах, коли Німці увійшли до Одеси. Випорожнюванне Николаєва триває далі. На північ від Одеси вибухнув бунт серед большевицьких відділів.

(„Fr. Zeit.“ ч. 76).

Московський конгрес советів про мировий договір.

Бюро Райтера доносить з Петрограду: Большевицькі члени московського конгресу Советів порішили 453. голосами проти 30 потвердити мировий договір з осередніми державами з Берестя. Конгрес советів затвердив договір і послав учора кур'єра з документами до Берліну. („Fr. Zeit.“ ч. 78).

Комісар Української Республіки для Холмицини і Підляшша.

Рада Народніх Міністрів Української Народної Республіки на засіданню дня 1. марта постановила назначити Олександра Скоропися-Іолтуховського на становище Комісара Холмицини і Підляшша з тимчасовим осідком у Берестю.

Воєнне положення на Україні.

Обсадження Одеси німецькими військами наступило з Галацу, вони машерували з південної Бесарабії. 15 воєнних кораблів найдено в Одесі. Німецький начальник веде переговори з чотирма комісіями в Одесі. Це не перешкоджає обсажденню города Німцями. З півночі прибули австрійсько-угорські війська до Одеси.

На схід від Києва находять ся німецькі війська в поході на область над Сужою, яка припливає до Дніпра з лівої сторони. На північ від Бахмача зайняли Німці приступом станцію Дош. Неприятель, зложеной здебільшого з чесько-словацьких військ, які з полонених вступили до війська большевиків, мусьт відступити на північ.

Німці обсадили Чернігів і Інкотайв. „Fossische Zeit.“ ч. 135.

Німецька добыча на Росії.

„Кельнше Цайтунг“ сповіщає з Амстердаму після „Daily Chronicle“: Добича, яку здобула Німеччина в Росії, має вартість всім мільярдів марок. В одеській пристані лежить тепер 100.000 тонн англійських, французьких, італійських і румунських кораблів, які достали ся в руки Німців. („Gen. Anz.“ ч. 47).

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ МИР.

Автентичні відомости про господарські умови українсько-російського мира.

Переговори між українським правительством і Великобританією про мир ведуть ся—по всій імовірності—тепер у Києві. Із сторони, яка має інформації зовсім автентичні, з першого джерела, одержали ми до цієї справи увага й звістки, які отсе подаємо.

Між умовами німецько-російського мира є також постанова, що Росія в найкоротшій часі має заключити мир з Україною; з газетних вісток знаємо, що мирові переговори між Великобританією і Українською Народньою Республікою вже розпочали ся в Києві.

Про умови українського мира дотепер не знаємо нічого певного, але можемо передбачити деякі точки, що мусять лягти в основу порозуміння між обома державами, коли вдумамо ся у їх взаїмні відносини,—географічні, економічні і політичні. Проф. С. Рудницький першу справу виляснив уже недавно в статтях, поміщених у „Ділі“, можемо висловити тільки бажання, щоби українські кермуючі круги

взяли сі аргументи під розвагу і не тільки на теперішню хвилю, але й на дальшу будучиність забезпечили Україні належні границі.

Друга важна справа, дуже далекосяглого значіння, се господарські взаємини двох нових держав. Як вони уложать ся, як забезпечать Україна свою економічну будучиність, як будуть поставлені сі справи в мировім договорі? Подамо про се кілька заміток.

Українсько-російський договір на першій місці мусить формально ствердити, що всі державні інституції і підприємства бувшої російської імперії, що знаходять ся на території України, стають власністю Української Народної Республіки. Те саме відносить ся до залізних доріг (що до рухомих приналежностей сих доріг, Великобританія мусить звернути все, що належало до полудневих залізниць і було перевезене на північ).

Важною умовою фінансового скріплення України є се, щоби український державний банк мав свої запаси золота (і також срібра). Мировий договір повинен забезпечити нашій республіці відповідний уділ у тих запасах цінних металів і монет, які лишили ся в російським державнім банку в спадщині по цараті; аджеж російський скарб зростає у великій мірі завдяки подат-

кам і иншим доходам, що впливали з українських земель.—Україна не може тепер полишити тих засобів у виключнім посіданню великоросійської республіки, але повинна застерегти для себе процентову участь (впр. третину). Щоби се рішення не лишало ся тільки на папері, Укр. Республіка повинна здержати ся з ратифікацією мира так довго, поки сі цінности не будуть перевезені на українську територію.

Також і на будучиність треба знайти якусь дорогу, щоби Україна могла в дешевій спосіб набувати цінні руди, котрих немає на своїй території (золото, платину, срібло, мідь),—треба застерегти, щоби Великобританія продавала їй щорічно якісь процент своєї продукції по такій ціні, по якій купує її російській державний банк.

Дальше Україна мусить застерегти собі, щоби всі цінні папери, асекураційні капітали і ин., що є власністю публичних і приватних інституцій України, тепер же знаходять ся в Росії, звернено зараз назад українським властителям. Важно також, щоби великоруське правительство не робило ніяких перешкод тим банкам, кооперативам, асекураційним товариствам, що хочуть перенести ся з своїми капіталами і маєтком на Україну, оскільки їх управи або філії знаходять ся на українській території.

Безумовно, також треба застерегти права України до кольтій бувшої російської імперії, на Сибірі і в середній Азії, бо се також соїльна власність України з Великобританією, здобута не тільки російською, але й українською рукою. Україна мусить мати там такі самі права, як Великобританія.

Про деякі області можна прямо умовити ся про сфери впливу чи експлоатації, або уложити ключ, після котрого обидві держави мають користувати ся деякими продуктами (нафта, бавовна, копальні метали); те саме можна сказати про концесії в сусідніх краях, прим. в Персії.

Що до перевозу товарів через Росію, Україна повинна забезпечити собі свободу залізничних і водних доріг в Європі і Азії; перевіз деяких товарів мусить бути звільнений від оплат чи обмежень, але се вже входять у подрібні постанови.

Українські делегати в кождим окремім випадку будуть очевидно ставити справу так, щоби для Республіки здобути як найширші можливости розвитку; теперішнє корисне положення України супроти Великобританії треба використати так, щоби будучі покоління не завканули нам коротковорости й недостачі ініціативи. „Діло“.

Протести Білорусинів проти грабіжу їх земель.

З Берліну доносять 18. березня: Проти відступлення Мінська Полякам, (які домагають ся коридора з Польщі до Росії через Мінськ, через Білорусь), видає білоруський народний комітет поклик, який вручено державному канцлерові Німеччини. В цім поклику говорять ся: Історична й етнографічна границя білоруського народу досягає аж до Сожі, обіймає на півночі долину Двини, західна—більшу часть гродненської й віленської губ., включно з їхніми містами, як і в Велим Стоком і Берестам. На південь вона обіймає південне пограніччя гродненської і мінської губерній. Ми підносим рішучий протест проти стремління сусідніх народів уважати ці землі краєм без господаря. Вітаючи прихильно наше державне зближення до наших литовських і балтійських сусідів, протестуємо ми рішуче проти литовських неоправданих претензій на Вільню, на більшу частину губерній і гродненської і віленської губерній відкидаємо ми як неоправдані анексіонні здобутки. Ми стремимось до самостійного державного життя і обстоюємо здійснення його тільки в зближенню до західної культури та до її представника—німецької держави. („Gen. Anz.“ ч. 65).

Уступлення Троцького з рос. правительства.

З Петрограду доносить бюро Райтера 9. березня: Троцький уступив зі свого становища Народнього Комісара для заграничних справ Росії. Його наслідником має бути Чічерін, який підписав мирний договір у Берестю.

Поанкаре за поставленням царя на престол.

З Женевы доносять 8. березня: Поанкаре, президент французької республіки, казав оголосити писемно царя до себе, в яким той заповідає про вірність Росії союзникам. Тепер, коли Японія приймає завдання заведення порядку в Росії, то вона увільнить царя і поставить його на чолі російської держави. „Нипаліт“ додає від себе, що сам президент Республіки, Поанкаре—хоче подати російську республіку і покінчити з нею постановою царя на чолі Росії. („Frankf. Zeit.“ ч. 69). Постанова царя може вдатися тільки у Великобританії, де народ, вмучений більшовицькою „свободою“, жде спокою і миру.—Україна, яка відірвала ся від Росії, піде своєю дорогою. Ред.

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

— Конгрес советів у Москві, який затвердив російський договір з осередніми державами—складав ся з 1094 послів, з яких 737 було більшовиків, 238 соціалреволюціонерів. На засіданню Свердлов прочитав привітну телеграму од Вільсона, Чічерін виложив подробиці мирного договору, а Ленін мав довгу бесіду, в якій заявив ся за konieczністю прийняття миру. Дав історичний огляд революції та признав революції світлі побіди. Вказуючи на приклад Німеччини, зазначив, що Німеччина після ганебного поразення Наполеоном дійшла наново до розв'язу. Так зараз Росії потреба часу до віддиху. Ратифікацію договору прийнято великою більшістю, майже одноглісно.

Той самий з'їзд советів проголосив Росію федеративною республікою. Це проголошення мабуть наступило наслідком відірвання України, яку Росія хоче назад привернути цю припаною. Та по вручванню Каїва Москалі самі зірвали мости з Україною, вирізавши 5000 Українців у самім Київі.

— Соціал-революціонери ліві виступили, як опозиція, з правительства і подали ся до дамисії, вони заявили, що не вложать зброї мимо ратифікації мирного договору і організують незалежну армію для переведення опору.

— Протиреволюції сподіваються в Петрограді. Буржуазні партії приєднали цілий полк салдатів; до нього прилучили ся інші полки. Преображенський полк розоружено. Коли відважало правительство до Москви, устанавлено на дорозі до вокзалу два ряди скорострільів, бо сподівали ся розоружів.

— Кавказький сейм у Тифлісі під проводом Чхеїдзе заявив іскровою телеграмою, що він не признає договору Росії в Берестю в Туреччиною, де відступлено Туреччині Батум і Карс. Мирова делегація кавказьких країв в числі майже 100 делегатів виїхала до Трапезунту вести переговори з Туреччиною. II.

Вісти зі світа.

НАСИЛЬСТВО АНТАНТУ НА НЕВТРАЛЬНИХ.

Посли союзників антанту поставили до голландського правительства домагання дати свою флоту до ужитку союзу. Таке саме домагання має поставило ся до Іспанії, на таке домагання вгодила ся вже Швеція. Супроти такого насильного домагання з боку Англії й Америки голландське правительство, боючись за свої колонії на судайських островах—мусіло згодитися на уступки. Коли Німеччина відмовила Голландії доставити 100.000 тонн збіжжя до половини цвітня—то правительству вгодило ся на домагання антанту під такими умовами: Голандія задержить собі потрібне число кораблів для достави харчів; має одержати відповідну кількість вугля; на голандських кораблях не слід везти війська й муніції; не можна їх зоружувати; служби корабельній прислугу право рішення, чи вона хоче їхати в загрожену область моря, чи ні; утрачені кораблі будуть видані негайно по заключенню мира. („Gen. Anz.“ ч. 54).

Таким робом союзники антанту ратують ся всіма способами, не ухилиючись від посягання на чуже добро, нарушуючи міжнародне право. Та мимо цього побіди не осягнуть. Потопаючий хапається за соломину. (Ред.)

ЗИСКИ АМЕРИКИ З ВІЙНИ.

З Амстердаму доносять на основі звідомлення з Ньюорку, що союзники позичили в Америці досі 4.679 мільонів доларів. З того припадає на Англію 2,250 мільонів, на Францію 1,440 міль., на Італію 550., на Росію 325, на Бельгію 93 1/2, на Кубу 15, на Сербію 6 мільонів доларів. Таким способом Америка стала віртелем Європи і буде тепер тягнути проценти зі Старого Світа, поки не звичечт його силу. („Gener. Anzeiger“, ч. 74).

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА В МАНДЖУРІ.

З Владивостока доносять, що в Манджурії появилася японська війська, які станули до битви в більшовіками і начальником коваків Семеновим. („Gen. Anz.“ ч. 63).

РУМУНІЯ Й ОСЕРЕДНІ ДЕРЖАВИ.

По Австрії ходять вісти, що з Румунією має прийти до злуки, яка утворила-би австрійсько-угорсько-румунську державу. Це поки що бажання деяких кругів обох сторін. Зараз ведуть ся переговори, які має довести до цілі Маргільоман, як президент міністрів, що прихильний осереднім державам. Династія поки що має лишити ся та сама в Румунії. Бесарабія вислала окремих представників до переговорів. („Gen. Anz.“ ч. 75).

ІРЛЯНДСЬКА ДЕБАТА В АНГЛІЙСЬКІЙ ВИЩІЙ ПАЛАТІ.

В вищій англійській палаті вніс лорд Салсбері резолюцію, що відносно і в Ірландії ривняють ся бунтові і загрожують дальшому веденню війни, тому треба примінити окремі закони. Проголошене самостійної ірландської республіки грози небезпекою для Англії. З нагоди цієї резолюції розвазана дискусія в палаті, яка виказує, що панування Англії над Ірландією дуже захитане і хто знає, чи воно вже не кінчить ся. („Gen. Anz.“ ч. 65).

ВІЛЬЗОН ПРОТИ ЯПОНСЬКОЇ ПОМОЧІ.

Після ньюйорських телеграм у парижських часописах уже виготовлено ноту Вільсона до Конгресу. Вона заявляє найторжественніше, що Сполучені Держави не можуть допустити до японської акції на Сибірі. („Gen. Anz.“ ч. 66).

ДИПЛОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ РОСІЇ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Французькі звідомлення з Петрограду з 18. березня подають до відома, що Росія з днем 1. квітня заявляє з Німеччиною дипломатичні взаємини, і заіменувала послом до Німеччини бушного представителя мирової делегації Йоффе. („Gen. Anz.“ ч. 66).

ВІЙНА.

(Огляд за минулий тиждень).

На східнім фронті на півночі заєхали Німці всяку воєнну діяльність. Увага цілої Росії й світу звернена на Сибір, де грозять Японія. Та вона мусить оглядати ся на союзників, а союзники не є одної думки. Америка не хоче і не може допустити до зросту Японії коштом Росії. Всі вісти про наступ Японії на Сибір походять з антанту і є баламутні: більше вигаданого, як правди.

На Україні відбувається ся очищення з більшовицьких банд далі на лівобережжі вздовж ріки Сули. Правительством, накинене Україні з Москви, на вість про наближення Німців опустело Харків, та більшовицькі банди далі нападають на станції, і з ними ведеть ся боротьба українськими й німецькими військами. Німці обсадили крім Одеси ще й Николаїв та Чернігів.

На західнім фронті відбувають ся перестрілки в цілях розвідки про плян противника. Артилерійна діяльність підняла ся на різних місцях фронту. Живіцією вона була тільки на полі під Іпері, та між Камбре і Ст. Квіnten було зовсім тихо, хоч там сподівала ся французька преса німецької офензиви. За те Французи зробили два більшші наступи, один на захід від Мільгазена, а другий на південь і південний схід від Штрабурга. Обидва наступи були доволі сильні, двома днівзіями—та їх відбито.

На італійських фронті не було нічого замінного. В горах панує зіма з сніговими заметілями, а над Павою було доволі спокійно окрім гарматної стрільянини і патрульних відвідів з обох сторін.

Поки що сподівана буря починається ся малим дощем; про велику офензиву з обох сторін ні слуху ні духу. II.

3 таборового життя

— Театр. У суботу, 16. березня, заходом музично-драматичного товариства ім. М. Лисенка виставлено було комедію В. Грінченка „Нахарижко“.

Не дивлячись на те, що частина членів товариства відїхала, лесу заграмо вдовольняюче. Головні ролі розділено більш—менш влучно. З поміж артистів найкраще виконав свою роллю т. Вліченко. Він артистично змалював для глядачів тип панка, який закиє у своїх практичних справах і міщанських заботах, що стратив поважте про всякі ідеальні стремління. Порівнюоче добре провів т. Бондаренко роллю сторожа, хоч на мою думку, йому треба було удати епічно-спокійного діда, тим часом, створений ним тип сторожа був трохи нервовий і дражливий. Так само добре заграла т. Зайців—учителя, Терещученко—Вашкварку і Чупар—Халимона.

З жіночими ролями стояла справа, цілком природно, трохи слабше. Тов. Вородавка не зумів добре заграти роллю Марусі—виглядав не зовсім певним і незручним. Голосом не міг віддати внутрішніх переживань Марусі.

Роль Параски у виконанні т. Надежкіна випала невдало: грати сварливу жінку йому не по вдачі. Витримайше провели свої ролі т. Ігнатенко (Уляна) й т. Чайка (Хотина).

Загальне вражіння неувалось на жаль великими павзами, які були наслідком слабого знання текстів ролей і задавали ходові дії зайвої млявості. В. III.

Переписка редакції.

Тов. Гукешному. Гроші на пам'ятник і на часопис одержано.
Тов. Калішину. Подільська губ. входить у склад Української Народньої Республіки.

ОГОЛОШЕННЯ:

КУПУЙТЕ
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
СЛОВАР
(більше 6000 слів)
Уложений П. Лисецьким.
Ціна 2 м., в оправі 2 м. 50 ф.
ВИСИЛАЄМО ПО ОДЕРЖАННЮ ГРОШЕЙ.

ТЕАТР.

НАРОДНИЙ ЦІМ у таборі ВЕЦЛЯР.

У неділю 24. бер. 1918.

Музично-Драматичним Товариством ім. М. Лисенка
— ВУДЕ ВИСТАВЛЕНО: —

„ПО РЕВІЗІЇ“

Водевіль на 1 дію—М. Л. Кропивицького.

МУЗИЧНИЙ

ВІДДІЛ

В ДВОХ ЧАСТИНАХ.

Хор і оркестра під орудою т. ШЕБАЛІНА.

Початок о 7 год. вечора.

ПРОСИМО
ВІДНОВИТИ ПЕРЕДЦІЛАТУ НА
„ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ“,

бо інакше зостановимо висилку часописі.